PACE SAU INSOȚIRE

INTRE

AVEREA NEMIȘCĂTORE ȘI INTRE BANI,

SAU

CASĂ DE CREDIT RECIPROCU

DE

I. HELIADE RADULESCUL.

Pretul de dece lei este destinat spre întreținerea unei salle de adunare a soțietarilor și alte spese.

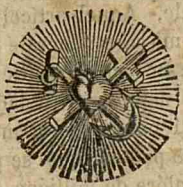

BUCURESCI.

In Typographia J. Heliade și associati.

1863.

www.dacoromanica.ro

La Cititori.

Aqueastă scriere este împărțită în patru părți:

1· Principe și dispositiuni generali, partea sciințifică.

2· Proiect de statute între societari si acționari-

3· Practica theorielor coprinse în prima și adoa parte.

4· Resultate folositóre que ar puté eși dintr' aqueastă instituțiŏ.

Fiă-quare parte este un întreg propriu a luminà pe fiă-quare que va voì a o studià cu din adinsul.

Prețul de ₫ece lei al aquestei scrieri respuns înainte este destinat pe de o parte spre accoperirea speselor typarului; iar pe de alta spre a se puté înkyrià o sallă și un cantor, unde Autorul la început va fi necontenit la ₫ille și ore fixate alle sĕptĕmânei spre a da explicațiunile quellor que vor dorì a se înscrie cà soçietari fondatori sau acționari; și apoi spre adunare a fondatorilor spre desbatterea și încuviințarea Statutelor, cum și spre organisarea Casei.

Acum doi anni se dідesse prin P*roprietarul roman* o idee de Bancă națională, Aquel articol subt rubrica de *hoții! hoții!* făcù o mișcare generale în tótă țérră și de pretutiudeni veniră la Redacția Proprietarului Român, mii de nume suscrise cà acționari. Astă₫i aquei acționari, de unde erà assicurați numai moralemente, pot avé tótă sicuritatea și materialĕ pentru quŏ se pun la miḑlocu averi nemișcătóre în valóre de millióne.

---

www.dacoromanica.ro

PACE SAU INSOCIRE

între

Averea nemiscătóre și între Bani

sau

CASA DE CREDIT RECIPROCU.

PARTEA ANTEIEA

DEFINIȚIUNI

Principe și dispositiuni genera.

I.

1. Travalliul intellectual unit cu labórea corporalĕ nascu productele.

2. Labórea singură, sau mișcarea, agitația, fatica membrilor corpului, fără cugetare, fără ratiŏ sau minte, fără scopu, este stérpă, neproductivă.—Labórea singură este a Vitei; Omul suppus numai la labóre, se abrută, devine sclavu, — Omul fiind compus din sufflet și din corp, Travalliul este al Minții sau Suffletului, Labórea este a Corpului.

3. A travallià, a producce și a schimbà, và să dică a se înavuți.

4. A schimbà product pe product, marfă pe marfă va să dică a comparà valori, a cumpĕrà adicŏ și a vinde.

www.dacoromanica.ro

5. Productele nu se schimbă de quât prin producte ; quŏci travalliul este egal travalliului.

6. Aurul sau Banii sunt assemenea un product, atât cà metal lămurit sau compus, que presuppune travalliu, quât și cà fabricați, que presuppune assemenea travalliu.

7. Banii, în fabrica lor, sunt un product de ântêia mână, afarŏ ânsĕ din fabricà, banii în fiăquare famillie și în mâinile ori-quărui individ sunt un product de ordine posteriŏră sau de a doilea mână. — Antêiu producem prin travalliu și labóre și apoi banii vin dupŏ producte.

8. Avere se numesce tot que possede omul ântêiu prin travalliu și labóre, și a doilea dupŏ legi cà dar sau moștenire, și nu este assorbit de debite.

9. Din tóte speçiele de averi, dupŏ nisce conventiuni soçiali *necomplecte*, numai banii sunt circulabili, și au ajuns a fi cà sângele în corpul soçial.

10. Daqua banii din evenimente amenințătóre se ascund, sau daqua banii nu circulă în corpul soçial, stagnația este neevitabilĕ, discreditul appare, și crisea devine generalĕ. Tótă lumea póte avé în de ajuns avere, și tótă lumea este lipsită de quelle necessarie! — Este rațional aqueasta? este just? Nu este óre starea lui Tantal ?

11. Economistii politici que philosophescu assupra stării soçietății, și o descriu astfel cum

www.dacoromanica.ro

este, ajung într'o umóre satirică póte, și ḍicu quŏ banii sau Aurul e *totul*.

12. Soçialiștii que dorescu ameliorarea societății, și vĕḍênd relele provenite din puterea conventionalĕ a banilor plini de indignațiŏ strigă quŏ banii sunt *nimicu*.

13. Noi nu ne simțim nici în umóre satirică, nici uimiți de disperațiŏ, quând avem a tractà o materie atât de seriósă. Noi spunem pe înțellesul tutulor, și ênsuși al Economiștilor politici și Soçialiștilor înpreună, quŏ Banii sau Aurul nu è Totul, ci Parte, și că parte fiind quevà, nu pót fi nimicu.

14. Economiștii, plecând dela puntul quŏ banii sunt totul sau omnipotenți, încuviințeaḍă și organisă Bance, și pe temeiul banilor își facu tóte calculele, tóte operațiunile, dela dênșii începu și la dênșii vor să ajungă. Daqua judică astfel, daqua operă astfel, n'au cunoscut bine soçietatea. Oamenii în genere, vĕḍênd puterea conventionalĕ que s'a dat banilor, nu caută la bani, nu âmblă dupŏ bani, de quât qua printr'ênșii să ajungă la quelle dorite ; consideră banii cà miḍlocu, iar nu ca scopu.

15. Noi ne adressăm la ómeni în genere, la ómenii que consideră banii cà miḍlocu iar nu cà scopu ; și plecând dela principul quŏ banii sunt parte de a doa mână a averii, iar nu totul, nîci nimicu, voim a arătà aquestor ómeni un miḍlocu mai facil și mai sicur de a'și procurà quelle ne-

www.dacoromanica.ro

cessarie, spre a nu se aflà în lipsâ, quând possed atâta avere.

16. Banii au jucat în adevĕr un rol cà ênsuși sângele în corpul soçial; ânsĕ sânge factițiu, în aquĕst corpu collectiv, sânge cu totul heterogen de corpul quellor-lalte averi adevĕrate, sânge metallicu que coclesce, avelinà și rôde, distruge quelallà avere. Noi ne propunem a arătà quare pôte fi adevĕratul sânge homogen și dătător de viață al corpului averilor.

17. Banii sau Aurul asseměnați cu al doilea filiu al Travalliului și Laborii, nu pot fi cà sângele averii, ci sunt și eĭ cà o avere egalĕ la drepturi cu quelle lalte averi sau producte.

18. Aurul cà al doilea filiu al Travalliului și Laborii, ajunse a usurpà quellei lalte averi nu numai dreptul de primogenitură, ci și tôtă libertatea, și ênsuși valórea propriă; cà un usurpator, ajunse despotul assorbitor tutulor averilor, și împilător ênsusi al Travalliului tatălui sĕu; se impusse cà idolul quel mai crud Umanității. Nimeni n'are drept de viață de nu'și va prefacce averea în aur sau bani; nimeni nu'și pôte prefacce averea în bani, fărŏ a perde o parte din valórea ei și ênsuși pînŏ la jumĕtate. Toți ajunserŏ tributari și ênsuși sclavi Aurului, plătind usură sau camătă, și umilându-se cu totul înaintea aquestui idol pe judănesce chrestin.

19. Daqua Umanitatea ajunse la conquistă de a recunósce și a stabili qua toți oamenii să

www.dacoromanica.ro

fiă egali înaintea Legii, ar fi o rușine pentru rația umană, desființând privilegele persónelor, să puiă în locul lor, să recunóscă și să perpetue nisce privilege pentru objecte neînsuflețite.

20. Scopul nostru este a facce să recunóscem cu toții quŏ și lucrurile sunt egali înaintea Legii, quŏ tótă averea este avere.

21. Noi nu suntem nici appĕrătóri exclusivi ai Aurului, nici adversarii lui; noi nici nu ardicăm altar Vițellului de Aur, însemnându-ne or preoți or adoratori ai lui, nici nu îi declarăm resbel, puindu-ne mintea cu un biet Vițellu de aur.

22. Banii, fiind un product de a doilea mână al Travalliului și Laborii, dupŏ principul egalității, pot avé aquelleași drepturi cu quelle lalte producte, în republica averilor, iar nu mai mult.

23. Nepărtinitori nici unui privilegiu, nu putem recuuósce privilegiul Banilor, mai vîrtos pentru quŏ sunt mai puțin utili de quâl quelle lalte producte.

24. Invederăm quŏ banii sunt mai puțin utili de quât ori-quare producte sau avere; pentru quŏ:

Nu mâncăm nici bem bani, quând ne este fame or sete;

Nu ne accoperim cu bani, quând suntem desbrăcați;

www.dacoromanica.ro

Nu locuim în bani, quând n'avem casă sau colibă;

Nu punem în cămin bani, quând este frig în casă, sau voim să férbă ólla la focu;

Nu ne suim sau nu încăllicăm pe bani quând călletorim sau voim a nu âmblà pe jos;

Nu aflăm remediul sau căutarea în bani, quând suntem amalați;

Nu ne instruim în bani nici dela bani, quând suntem innoranți;

Nu ne mulțumim inima nóstră cu bani, quând objetul affecțiunilor nóstre nu e de față.

Cu un cuvênt nu ne nutrim nici corpul, nicĭ suffletul nici inima cu bani. etc.

24. Banii sunt numai ca nisce currieri sau samsari prin quarii ne procurăm quelle necessarie corpului suffletului și inimei nóstrĕ. — Aquesti Samsari, inventați la începutul lor spre facilitarea soçietății la schimburi de producte, și în ori-que commerciu material, intellectual și moral, ajunserŏ a deveni mai mult de quât tyranni.

25. Banii, asseměnați iarŏ că nisce representanți ai averii, nu făcurŏ, în patru mii de anni apprópe, de quât a împilà Travalliul, din quare se născu, și a ruină sau usurpà ori-que avere. Representarŏ averea queva și mai rĕu de quât representanții unor Națiuni, que nu facu de quât a o ducce la peire.

26. Incurcânduse și uiminduse lumea în errórea judană de a se prosternà înaintea Vițellului

www.dacoromanica.ro

de aur, noi nu ne punem a'l sdrobi în drépta nóstră indignațiŏ, ci cu pacea în sufflet, cu tótă demnitatea que inspiră Adevĕrul, venim a proclamà egalitatea lucrurilor în aintea Legii, precum s'a proclamat și egalitatea persónelor.

28. Spre a descurcà ómenii și lucrurile nu putem luà de conducĕtor sau maestru, sau de modelc spre a imità, nici civilisația Egyptului și Greciei antice,

Nici imperiul roman cu dreptul sĕu păgân,

Nici Byzanțiul și Europa de mediul evu,

Nici ênsuși Europa de astădi, al quăria progres în affacerile de schimb și în consideratia Travalliului nu este de quât o legitimare a cultului Vițellului de aur. — In questia banilor, Europa de astădi este cu mult mai păgână de quât antichitatea. Deul miscător și dătător de viață que 'și 'la alles este Aurul. —

Noi luăm de conducător și de maestru ênsuși Natura que este Condica quea mare a legilor lui Dumnedeu: Natura ênsuși a învĕțat pe ómeni la început a'și schimbà product pe product la necessitate.

29. Daqua a cumpĕrà și a vinde va să dică a schimbà product pe product; Daqua Europa econoniistă a recunoscut adevĕrul quŏ *productele nu se schimbă de quât prin producte*; Europa îngenere a perdut de mult din vedere practicarea aquestui adevĕr: pentru quŏ de mult nu mai avù înainte nici o cetate, nici o commună încai quare

www.dacoromanica.ro

să pótă trăi prin schimb d'a dreptul fără samsarlîcul și despotismul Banilor.

29. Adevĕrul quŏ *productele* se *schimbă prin producte*, numai noi avem dreptate și cuvênt de a'l proclamà și protegge mai mult de quât ori-quine, pentru quŏ cu toții în preună 'l am cunoscut, și 'lam practicat cà Români.

II.

EXEMPLE.

I. Quând eram copil între annii 1810, 1814, eram mai mult cu părinții mei în județul Ialomiței, în plasa Grindului Făgărașului, în satul Gîrbovii sau Slujitorii. Acolo, cà în tóte satele Românieĭ, fiă-quare famillie travallià, laborà și producea quelle necessarie, grâne, legume etc. In casă aveà omul și pâinea si mămăliga, și vaca și găina și rîmătorul și prin urmare și carnea și oul și laptele, și untul, și prânda; lâna o cumpĕrà pe producte, inul și cânepa; le avea din câmpu; în casă aquestea se preparà se torcea, se țesea, se croià, se cossea, și dela tata pînŏ la pruncu și argat, toți aveà din casă și cămașă, și itari, și căltuni, și zabun, și dimie, și zege, și ipingea, și velință pînŏ la quelle mai frumóse scórțe sau tapete, și ștergar, și mahramă, și ie, și fotă, și sortu etc. Adesea vedeam lume multă ducênduse din tóte părțiie și adunânduse spre Biserică unde erà un umbrar. Toți se ducea acolo, pentru quŏ din casă în casă și din gură în gură se da de scire

www.dacoromanica.ro

quŏ a venit *Grecul* (și cu *grecu* se înțellegea neguçătorul fără a fi grecu de națiŏ). Acolo neguçătorul que veniă cu o cărruță cu trei cai și adesea și cu quâte un carru cu boi, acolo sub umbrar, întindea rogojine și velințe sau scórțe și își întindea marfa; Malotele cu sângeap, tivilichii scurteice, cojóce, brâne, zăbune, căciulle cisme, iminei, opince, pantofi, conduri, papuci; —stofe, că maniță, irbikir, ghermesit, samalagea, cutnie, stambe, tistimele, basmale, pînŏ la florant, atlaz, pellea Dracului și pînŏ la stofă bellicósă, și pînŏ la stofe sarasir. — Mai avea grecul sau neguçătorul, mătasse de tot felul pînŏ la mătasse turungie, fluturi pentru ie; acce de cussut sau cu gămĕlie quăror în partea locului le dicea spigle, flori cu și cu, betéllă, cordelle, țopi, mărgele, colane, paftalle, brăçare, cercei, oglinde în nisce cutiore de tinichea cu quare se putea ducce la hóră, cu dênsele în buzunar sau în brâu și altele mai mari pentru casă; mai avea, și mai avea Greul de român pînŏ și nisce minunate cosmetice, că dres, suliman rumeneală pe nisce foițe de hârție, și quâte minuni tóte.

Quând lumea ajungea acolo, începea târgul.

— Que queri pe accele aquestea?

— Atâtea oĕ.

— Que queri pe flórea sau pe oglinda asta?

— O găină.

— Que queri pe stamba sau stofa asta?

— Quâte o găină sau doĕ sau trei . . . pe cot.

www.dacoromanica.ro

— Que queri pe cojocul aquesta ?
— Un vițel
— Que queri pe malloteaoa asta ?
— O vacă, etc. etc.

Tîrgul sau schimbul se făcea pe ori-que, pe purcei, pe grâu, porumb, meiu, unt, pe ori-que putea producce satul și avea fiă-quare famillie de prisos.

Grecul pe producte își schimbă sau vindea marfa, și tóte aquelle producte le încărcă în cărruța deșertată de marfă și în carrul allăturat, și plecă din satu cu o scortă de vite mari și mici que urmă dupŏ carrĕ cu cușce pline de passeri de tot felul, și venia cu dênsele la Bucuresci a le schimba pe bani, și banii pe altă marfâ.

Ast-fel satul prin travalliu producea quelle necessarie în casă, și prin producte își procură dela grecu quâte nu puteà producce satul, fărŏ să aibă necessitate de samsarlîkul banilor. De bani nu avea necessitate de quât spre a'și plăti birul, a'i pune la gûtul fetelor și femeilor în salbe, și a'i îngropà quând avea de prisos. — Tot prin producte și bucate se plătea și quând se făcea vre o casă la meșterii zidari și dulghieri și ferrari; prin mălaiu, și porump își potcovià caii, își ferrica carrul etc. Prin malaiu și altele se plătea lăutarii la nuntă și la horă.

—

II. Pînŏ astădi se practică în Romania schimburi de producte dintr'un județu în altul, dintr'o

www.dacoromanica.ro

zonă în alta. Carre nenumĕrate descind din județele dela munte în județele dela câmp și dela baltă încărcate cu mere, pere, prune, nuci, etc. și le schimbă la câmpu pe mălaiu, pe porump, pe grâu etc. și la baltă pe pesce; și vice versa, carre cu mălaiu, cu bucate, cu pesce ascind la munte și le schimbă pe póme, pe lemnărie, pe cofe pe putine, petrarie etc. — La móră sătenii n'au sciut que va să dică a plăti măcinatul pe bani: Porumpul, meiul, grâul, secara se măcină pe oiem, adică tot pe aquesteași producte: o baniță adică de grâu... pe atâtea baniță de măcinat.

III. In județul Teleorman, în satul Ștorobăneasa, moșie a DDlor Frați Racotă sunt quâte-va pogóne quare se pot adăpà neîncetat de o fóntână. In toți annii aqueste pogóne le ia în arendă un cultivator de legume, cu învoire de a respunde arenda nu prin bani, ci prin legume dinșése una.— Tómna sau la recoltă, laboratorul legumar nu își ardică productele din locu, ci le expune spre schimb, și satul Ștorobăneasa întregu, și satele din pregiur, vin de își procură legumele necessarie, varda, gulii, sfecle, ceapa, aliul sau usturoiu, praz, ardeiu, etc. etc. dând pe dênsele, porump, grâu, meiu, que póte avé fiă-quare din productele salle proprie. Laboratorul legumar își duce apoi averea nuoă de bucate la Giurgiu și o schimbă pe bani.

Primul schimb prin sate que s'a făcut prin bani, 'la întrudus numai cârciumarii pe vin și pe

www.dacoromanica.ro

rachiu, pentru quŏ n'au fost ei cârciumari de surda spre a ținé lumea în starea normalĕ sau a o moralisà. Aquestia cà nisce preoți ai lui Bachu sau Beției, au fost din natura lor quei d'ântâiu quari 'si au dat mâna cu preoții Vițellului de Aur, cu preotessele Venirii cu toți preoții Tyranniei, Distrugerii și prostitutiunii.

Cultul Vițellului de aur, sau al Boului Apis nu'l au întrudus în ambele Domniate si'l au întins atâta de quât Judanii și Armenii. In Moldavia mai toți cârciumarii si arendasii sunt Judani, în Bucuresci și Iesi primii Zarafi au fost Judani si Armeni.

Tótă industria mesterilor ferrari, rudari: lacăte, verige, coppile, cuie, belciuge, lingure, tallere de lemnu, gâvane, fuse, copăi, albii, ciure etc. etc. mai prin tóte satele nu se schimbă de quât pe bucate. — Pe quând pe la capĕtul secolului început, și pe la începutul secolului nostru se află o fabrică de hârtie, trențele de pândă nu se adună sau nu se cumpĕră prin sate de quât pe piper, pe cordelle, pe acce, etc. — Sarea mai prin tótă Româuia se vinde prin sate, sau se schimbă pe bucate. — Croitorii de prin sate, cossea mai mult pe bucate.

Ast-fel s'au operat și se operă âncŏ schimburile în țĕrra Română între sĕteni que conservă âncŏ datinele primitive instituite dupŏ inspirația Naturei între toți popolii la începutul lor.

Noi nici o dată n'am considerat starea primitivă sau patriarchalĕ cà un scopu unde are să a-

www.dacoromanica.ro

jungă popolii sau Umanitatea, ci că un punt de plecare pe callea *Progresului*, și din disgrațiă adesea a *Regressului*. In casul ânsĕ din urmă, cu quât se depărtédă ómenii mai mult din starea primitivă de unde au plecat cu atâta retăcirea este mai mare și mai terribilĕ.

E de mult de quând Europa se rătăcesce în multe, Imperiul Român imitând datinele pharaonismului, iar Regalitățile actuali, imitând datinele păgânătății romane, gômfarea byzantină și spurcăciunile feodalității. In faptă Cultul Vițellului de aur în Europa este religia domnitóre și realĕ; christianismul, que n'are nimicu d'amestecu cu Mamonà, que proscrie aurul și usura, este o religiŏ pro forma numai pentru ochii popolului, că o a cincia rótă la carru în affacerile Europei atâta decântate.

Rătăcirea Europei, și mai virtos a Franței pe quare ai ei capi o ducu pe callea Byzantiului, deveni și rătăcirea nóstră în sallóne, în suburbiuri, în ministere, în ostire; tóte smorfurile Franței, minus mărimea ei. Un corpu mare ânsĕ póte resistà înaintea pericolelor que îl amenință, și unde o natiŏ este mare, Binele póte eși din ênsuși excesul Rĕului. Noi nu avem tăria națiunilor mari, și rellele Franței intrate în corpul nostru soçial ne vor facce a perì că natiŏ mai 'nainte de desamăgirea popolilor Europei. Ast-fel, Epilipsia que chinuè pe ómenii maturi și quari adessea se scapă, de va attacà un copil, îl uccide.

Bărbații eminenți ai Europei de quâte ori au

www.dacoromanica.ro

aspirat a face reforme salutarie și a reînturnà popolii și Statele din rătăcirea lor, nu 'și au întors căutăturile de quât la starea primitivă a Umanității. Natura singură este în stare de a ne punne pe callea drépță de quâte ori ne rătăcim. Tóte reformele Appusului avurŏ de model sau de punt de plecare datinele popolilor Resăritului.

Quând se vĕdurŏ abusurile preoților neînsurați ai Catholicismului; reformatorii alergarŏ spre mântuirea soçietății la Christianismul primitiv conservat mai mult de popolii Rĕsăritului, și însurênd preoții, îi făcurŏ și pe dênșii părinți de famillie și membri homogeni ai corpului soçial.

Quând popolii Europei nu mai puturŏ sufferi abusurile regimului feodal, altoit cu dreptul pâgân sau roman, bărbații quei luminați ai Reformelor și dupŏ dênșii toți encyclopediștii n'avurŏ înainte de modele de quât popolii Rĕsăritului și dintre anticele legiuiri mai mult pe alle lui Moyse.

Revoluția quea mare a Françei n'avù de scopu de quât a abolì drepturile de nascere; și funcțiunile, rangurile Statului, de unde erà prerogative alle unor famillie numai, a le face a fi alle Patriei, și a putè ajunge la dênsele toți filii Patriei. Revoluția Françei dupŏ victoria ei, abia putù ajunge la instituțiunile lui Radu-Negrn și lui Bogdan.

França la 93 s'a sculat qua să distrugă Legea, fiind împilătóre, și să imite apoi nisce popoli că ai noștri. România attunci, daqua se agitŏ óre-cum,

www.dacoromanica.ro

mișcarea ei fu spre a se deșteptà și a'și apreți valórea legilor străbune.1)

França la 48, se sculò iar în contra Legii spre a'și reconquistà drepturile din nuou; România la 48 se sculò în numele Legii spre a strigà numai în contra abusurilor.

In França thronul, ducatele, marchisatele comitatele, baronatele etc. erà alle unor famillie. In România, thronul, Baniele, tóte rangurile hierarchiei erà și sunt alle Patriei. — França avea dreptate în binele Popolului de a fi destructóre; România, în binele Popolului, aveà dreptate de a fi conservatórea.

Bărbații eminenți ai Francei și Europei întrege, în questia Travalliului și a banilor au dreptate de a strigà în contra cultului Vițellului de aur; și de a dorì nisce reforme dupò typul unor popoli cum a fost popoli români. — România n'are de que dorì rătăcirile Europei.

Statele catholice, n'ar fi astădi într'un impas atât de difficil, daqua Biserica Romei ar' fi fost instituită cà Biserica Resăritului: Que doresçu astădi să facă popoli catholici din Papa? — Un patr achu cà toți patriarchii Resăritului și nimicu mai puçin.

«Unde sunt temeiuri bune, nu pot facce stricăciune» dice proverbul popular. Noi am avut te-

---

1) Să scie deputația română trimisă la Paris către primul consul.

www.dacoromanica.ro

meiuri bune, și pe dênsele fără pericol putem înălța un edificiu demnu de căpĕtul secolului XIX și de începutul secolului XX. Materia unei legislațiuni equitabili și salutarie există; n'avem a ne occupă de quât de formă.

In França și airea s'au încercat a institui dreptul la travalliu, pentru quŏ n'au ómenii do lucru; la noi dreptul la travalliu a existat, cum se dice, de fel, pentru quel neavut; quŏci institutia Clacei, dându-se neavutului quâte noĕ pogóne, n'a fost de quât un drept la travalliu, că un drept la viața tot Romanului que vine numai cu brațele salle în lume.

Acolo unde voiesce să ajungă Europa, noi de acolo am început si pe callea aqueea continuăm. Noi avem a luà sciințele exacte alle Europei, artele ei, industria ei, iar nu datinele și institutiunile ei, de quari elita bărbaților ei voiesce a se mântui.

III.

Să continuăm de unde ammu lăsat, cu Art: 29 intrând în datinele nóstre.

Ammu dis quŏ a cumpĕrà și a vinde va să dică a schimbà product pe alt product, a comparà valori.

Ammu mai dis (Art. 9) quŏ banii că un product si dênsii, au ajuns, dupŏ nisce conventiuni *necomplecte* a deveni singuri că un sânge que circulă în corpul averilor; sânge ânsĕ heterogen și corrosiv.

Scopul nostru este de a associà averile cu

www.dacoromanica.ro

aquellesi drepturi și datorii, ca unele que tóte sunt surori, născute tóte din Travalliu și Labóre, și de a institui o speçie de sânge, homogen sau un adevărat representat al tutulor averilor. Aquest sânge va circulà spre facilitarea schimburilor prin quare avuția cresce. Aquest representant va appĕra din natura sa și va îmmulți Averea.

Precum darŏ ómenii se pot assoçià, să ne assoçiem și averea nemiscătóre și stabilĕ cu averea în bani, spre a fi una alteia de ajutor reciprocu; Prin aqueastă associațiŏ, Banii que sunt circulabili și ca fugĕtori suppuși adesea perderilor, să se assicure prin averea nemiscătóre; iar aqueastă ca stabilĕ și productivă de sine, ânsĕ nemiscătóre, prin ajutoruî Banilor (de o quam dată) să pótă deveni circulabilĕ și facilità că și banii la nevoie quelle necessarie Corpului Sufletului și Inimei.

Să formăm o casă prin quare să facilităm schimbul și prin urmare crescerea Avuției; și fiind quŏ primul nostru stabiliment are a se assedà în capitalĕ, să lăssăm de o quam dată satele que am descris, unde negucătorul, sau mămularul cumpĕră bucate, vite, passeri și altele din sate nu pe bani ci pe marfa sa, și prin schimb se întórce mai înavuțit; și unde sătenii isi cumpĕră quelle necesarie dela mămulari și alții dând pe dênsele bucate, vite passeri și altele, și prin schimb devin mai înavuțiți.

Să operăm că în sate; ânsĕ dupŏ de prinderile învĕțurile și moraruvurile unei capitale que

www.dacoromanica.ro

mai mult de quât satele s'a învĕțat a operà mai mult cu bani cà și în Europa la schimburi. Să assoçiem darŏ averea banilor cu averea queea laltă. Ansĕ qua să putem fi înțelleși mai bine, să formăm un model de associațiŏ în miniatură, și apoi fiă-quare o va puté imaginà pe o scară sau mĕsură quât va voi de mare și întinsă, Vommu procede cà și geographii que voind a instrui pe elevi despre forma și suprafaça pămêntului întregu, se servescu prin globuri mici și charte que le pot punne pe masă sau ținné în mână.

Să formăm la început acum o assoçiațiŏ, spre exemplu, între ḑece inișI de starea quea mai umilĕ dintre commercianți sau industriali, quari voiescu a'și assoçià averea nemiscătóre cu averea lor în bani, fărŏ ânsĕ a'și assoçià și commerciul lor particular sau messeriele împreună.

Să punem quŏ aquești ḑece inși, fiă-quare nu possede mai mult capital în bani de quât quâte 50 galbeni; și quŏ mai au fiă-quare în avere nemiscătóre în locuri, în case, grădine etc. pînŏ la valóre de quâte 200 galbenĭ fiă-quare, Aqueastă avere nemiscătóre, de și stabilĕ și sicură, stă ânsĕ ammorțită, și ei nu pot operà în commerciul și messeria lor de quât numai cu quâte 50 galbenii que sunt circulabili. — Quând Societatea în genere este în starea normalĕ, ei pe temeiul averii lor nemișcătóre mai pot avé fiă-quare quâte un credit mai mult sau mai puçin. ânsĕ creditul que li se dă cată să le smulgă din folosul lor quel puçin quâte

www.dacoromanica.ro

dece la sută pe an drept usură sau camătă, și după proporția mărginitei lor speculațiunii, unde le e folosul din ușură sau interesul în folosul împrumutătorului? Iar quând banii se ascund în timpi de crise, attunci operațiunile li se ângustă și usura la banii împrumutați crescênd, ajunge a le assorbi nu numai micul capital în bani ci și averea nemișcătóre.

Să punem ânsă quŏ se assoçie după modul natural și prin urmare just și moral que voim a da.

Să ḑicem quŏ își formă o casă, și într'ênsa puind toți 500 galbeni, quâte 50 de fiă-quare, capitalul que au, și în numele averilor nemiscătóre în valóre de 2000 galbeni, (quâte 200 de fiă-quare) bat hârtii numai în valóre de 1000 galbeni. Ei darŏ 'și au assoçiat banii, cu jumĕtate din averea lor nemiscătóre que își propun a o facce circulabile că și banii. Spre aqueasta darŏ lasă în casă suma de 500 galbeni în bani, și iau hârtiele, fiă-quare în valóre de quâte 100 galbeni, cu quare încep a operà în commerciul lor particular. De unde pînŏ aquì fiă-quare speculà numai cu quâte 50 galbeni, și alții cu *dobândă*, acum fiă-quare póte operà cu quâte 100 galbeni în hârtii toți fărŏ dobândă. — Que sunt aqueste hârtii ? va întrebà quine-va; quine le-a dat lor dreptul de a batte hârtii?— Legea vommu respunde noi, pentru quŏ aqueste hârtii nu sunt de quât nisce cambiale sau polițe de 1000 galbeni, basate pe capital de 500 galbeni, și pe altă avere nemiscătóre de 2000 galbeni;

www.dacoromanica.ro

si quare în locu de a avé caracterul individualităţii unei persône traente, responsabili la un termin, sunt revestite de characterul unei generalităţi, provèdute de a schimbà hârtiele pe bani la vedere şi la minut. Şi vommu arătà cum:

Să dicem quò unul dintr'ênsii este colpoltor, sau mămular sau quare vinde marfă-manifacture cu amĕnutul prin suburguri. El cumpĕrând marfă dela unul din quei que vind cu ardicata, în locu de a'i dà spre exemplu 30 galbeni în bani, îi dă în hârtie. Commerciantul que vinde cu ardicată, daqua nu are încredere în aquea hârtie, îndreptat la casă unde sunt depuşi deja 500 galbeni, şi schimbându-le acolo la minut pe bani, începe a le stimà.

Un al doilea que este, să dicem, băcan micu de prin suburguri, ardicând marfă dela băcanii mari, dă în locu de bani iar hârtii quari schimbânduse la casă pe banii la minut, îşi aquistă stimă înaintea băcanului mare.

Un attreilea que este ciobotar sau croitor, îşi cumpĕră peile şi tot materialul, sau stofele pe hârtii, quari schimbânduse la minut pe bani la casa commună, îşi aquistă assemenea stimă şi crèdit; şi aşă pînò la al dècelea.

Fiă-quare apoi, avênd a facce cu quâte dece commercianţi mari, hârtiele lor începu a avé credit între o sută de commercianţi quei mai considerabili ai pieţei.

Să nu uităm ânsĕ a spunne quò fiă-quare din aquesti dece mici *neguçători* (subliniem vorba, pen-

www.dacoromanica.ro

tru quŏ nici nu ne trece prin minte a înțellegge nici căusași nici cavalleri de industrie) fiă-quare *firesce* vă avé instinctul, pentru interesul sĕu propriu, qua mai 'nainte de a desfacce în piață hârtii de quâte 50 galbeni, fiă-quare să nu întârdie qua banii que s'au adunat dupŏ vêndare în cursul sĕptămânii să'i ducă la casă și să'i schimbe pe hârtii, în qnât casa să nu fiă-nici o dată desecată de numĕrariu.

In timp de trei și patru preschimbări alle capitalului depus, și alle circulării hârtielor de patru și cinci ori, din casă la proprietarii soçietări, dela aquestia în piață, din piață iar la casă, și de aqui iar la quei ḑece soçietari, aqueste hârtii devin cunoscute capitalei întrege, considerate și stimate, și pretutindeni începu a atrecce mai bine de quât banii;

1° Pentru quŏ representă avere adevĕrată de o dată și jumĕtate mai mult.

2° Pentru quŏ se pot schimbă la casă la vedere și la minut pe bani fărŏ nici un scăḑĕmênt.

3° Pentru quŏ sunt mai portative de quât banii, și pentru quŏ possed nisce qualități de quari vom vorbi, și quari banii nu le pot possede nici într'un mod și nici o dată. — Eatŏ sângele adevĕrat și homogen al corpului averilor.

Quine este commerciant, quine este mai vîrtoș banchier sau schimbător (zarafŭ) pŏte pricepe mai facil quâtă facilitare și folos pŏte adducce aquestor ḑecce assoçiați o însoçire în modul aque-

www.dacoromanica.ro

sta și după mĕsurele sus arătate, de a batte adică hârții nu mai mult de quât de valórea jumĕtate a averii lor nemișcătóre, de a luà apoi din casă nu mai mult de quât îndoit de banii que au depus, și de a ducce pe ori-que sĕptĕmână sau di iar în casă banii que au adunat din daravere și a'i schimbà iar pe hârtii.

Folósele sunt fórte mari, din quare de o quam dată arătăm quelle urrmătóre:

1° Pentru quŏ fiă-quare, de unde operà numai cu quâte 50 galbeni, acum póte operà cu 100 fără dobândă;

2° Pentru quŏ dobânda remăind spre folosul lor propriu, iar nu al unui împrumutător, ei mai pot efteni marfa și attragge cumpĕrători astfel cum desfăcênd mai multă pe an, să'și pótă mai currênd îndoi capitalul și să încépă a operà cu quâte 200 galbeni în locu de 100, din quare operațiŏ folósele vor fi și mai mari.

3° Și quare este și mai mult, quŏ ei nisce umili neguțători, întocmai cà aquei umili pescari que devenirŏ pétra angulară a Christianismului, se vor impunne soçietății întrege de model, operând o minune que nu o au putut pînŏ acum operà nici banchierii millionari, nici ênsuși Statele, de a trecce adicŏ pretutindeni hârtiele lor cà bani fără scădĕmênt, spre a'și puté quine-va procurà ori-que va voi pe dênsele. Aqueasta minune se operă numai din causa adevĕrului și moralității originii aquestor chârtii, adevĕr și moralitate que n'au pos-

www.dacoromanica.ro

sedut pînŏ acum hârtiele Bancelor și Statelor. — Bancele și Statele possedu în avere *una*, și emit afarŏ hârtii de valóre de *doĕ* și *treĭ;* Iar casa aquestor ḑecce societari, possede *cinci* și emite afarŏ hârtii numai de *doĕ*. — Falimentul fiind imposibil, încrederea devine universalĕ.

B

Să mărim acum cadru aquestei associațiuni atât în quantitatea persónelor, quât și în qualitatea lor.

Să punem quŏ în locu de ḑece mici negușători cu quâte 50 galbeni capital, și cu quâte 200 galbeni în avere nemișcătóre, se unescu învoindu-se 20, 30, 40.... proprietari mari și mici în averi mai considerabili, în moșii și altele nemișcătóre, și să ḑicem quŏ unul cu altul au stare în moșii în valóre pînŏ la 30 mii galbeni sau un million în lei. Averile lor tóte împreună vor fi de valóre de 20, 30, 40 ... milliône. Aquestia allegênd un comitet sau un consilliu, un director, un casier și alți însărcinați cu administrația, pot batte hârtii pe jumĕtate valórea din averea lor nemișcătóre de 10, 15, 20 ... milliône, și cu dênsele pe temeiul sau fondul averii lor nemișcătóre de 40 ... milliône devin soḑietari fondători ai casei.

Spre a se puté ânsĕ hârtiele lor schimbâ la minut pe banii și circulà în piață, cată și ei a depunne

www.dacoromanica.ro

în casă cà și quei ḑece mici soçietari o sumă óre-quare în numĕrariu. Ei ânsĕ în avantagiul lor mai au o putere que aquei ḑece micî soçietari nu o au: ei puind un fond de 40... millióne în mosii și avere nemiscătóre, pot cuteḑà a se adressà către Soçietatea întrégă, și a invità pe fiă-quare a luà actii, și a adducce bani în numerariu în casă pe aquelle acții. Prin aqueastă putere ei pot realisà în casă atâtea millióne în banii, quâte millióne possed în hârtia destinată de a fi emisă afarŏ. Ast-fel fiă-quare soçietar fondător, avênd stare să ḑicem de 30 mii galbeni în mosie, que nu este circulabile, și aflânduse strimtorat în speculațiuni, sau cu sarcină de debite și dobinde, în dată póte avé în dispositia sa în hârții 15 mii de galbeni que pot circulà fărŏ dobândă; și în societate de o dată se vérsă dela toți și circulă valori de 10, 15, 20... millióne, tóte fărŏ usură ruinătóre.

Exemplul aquestor, 20, 30, 40..., de proprietari, facilitarea lor, mântuirea lor de Vampirul Usurei que suge societatea prin millióne și milliarde de gure, nu va întârḑià de a attrage și alți, și alți proprietari, pe toți comercianții, artistii și artisanii, tóte profesiunile și messeriele, pînŏ se va întinde peste Societatea întrégă, și étŏ mântuirea Societății de aquest Vampir que deséca Travalliul, umilă Sciința și usurpă ori-que avere.

IV.

Ne resumăm darŏ, și propunem a assoçià sau mai bine a înfrăți fiă-quare Averea sa nemiscă-

www.dacoromanica.ro

tóre cu banii, a punne adică la midlocu în associațiŏ :

Unii avere nemiscătóre cà soçietari și fondatori.

Alții bani cà simplii acționari pe temeiul fondurilor depuse ;

Și alții și avere nemiscătóre și bani în numerariu, quâți vor avé; și aquestia vor fi și soçietari fondători, și acționari.

Aqueastă associațiŏ va stăbili creditul reciprocu și gratuit, și folosinduse toți, nimeni nu este în perdere. Eată folóse generali, fără paguba nimului.

Pe de o parte cu banii unora și altora prin acții se facu solvabili pe bani la minut bonurile în hârtii, și pe de altă parte cu averea nemiscătóre a altora se assicură cà nici o dată banii.

Proprietarii de mosii vor avé ast-fel tot d'auna credit pinŏ la jumĕtate din averea lor, și fără interes ; Iar acționarii vor avé procentul pe an dela scompturi și alte operațiuni adessea cu mare folos după cum se va vedé în projectul de Statute. Acționarilor, li se póte accordà încŏ la necessitate un credit de valórea sumei depuse prin acții. Un acționar adicŏ, de va depunne în numerariu spre exemplu 100 galbeni, aquești bani vor avé din folosul annual partea lor după regulă de trei, și acționarul tot d'auna va puté avé credit de 100 galbeni fără dobândâ. De va avé necessitate de mai mulți, creditul i se va offeri tot gratuit, pe temeiul unui gir. Aqueasta se va vedé pe

www.dacoromanica.ro

largu în mechanismul operațiunilor sau în partea a treia a aquestei scrieri.

Mulți au dis, și mulți pot crede quŏ queea que voim noi a formà este o bancă mai mult sau mai puçin assemănată cu quelle pînŏ acum existente în Europa. Să ne ferésca Dumnedeu și tôte sântele datine alle Romaniei, de intruduccerea Bancelor! (precum ne au ferit pînŏ acum) Fratii Moldavi, mai mult împressurați de Judani(1), s'au amăgit a formà mai de unedi o bancă, și ammu vĕdut cu ochii que au pătit. Scim iarŏ cu totii que au pătit proprietarii, dela micii și isolații usurieri sau cămĕtari.

Noi în adins numim instituția nóstră *Casă* și nu *Bancă*, și appĕsăm assupra numelui mântuitor que suntem datori a dà assedĕmêntului nostru. Vorba *Casă* este o programmă precum vorba *Bancă* este assemenea o programmă cu totul differente. Și spre a fi întellesi, mai 'nainte de a intrà în

1) Judani pentru noi nu însemneadă natiŏ, quŏci attunci ne exprimăm cu numele *Israel* și *Israeliți*. Judani este fracție dintre Hebrei, desbinatăântêiu spre a fi partisani ai dynastiei lui Juda, și a'și creà privillege; desbinată apoi spre a se facce oraganele Puterilor străine Egyptului, Persiei, Romei, qua să pótă stórce natia. Judani furŏ toți phariseii, toți declamatorii hypocriți și cupidi. Judani furŏ ciocoii în Israel, și dupŏ risipirea Ierusalemei, judani remasserŏ toți quari adorarŏ pe Mamonà. Judani cu un cuvênt mai întins însemnédă astădi toți quâți trăiescu din camĕtă și o apperă. Iudani sunt astădi póte mai mulți din chrestini de quât din Hebrei. Vorba Judan pentru noi este ca Jesuit, ca phanariot, ca ciocoiu etc. Judanii au fost peirea Israeliților, ca și ciocoii peirea Românilor.

www.dacoromanica.ro

organisația Associațiunii nóstre, cum și în organisarea casei de credit reciprocu vommu facce mai întêiu un tabel comparativ între Casa nóstră de credit și între ori-que bancă din Europa·

TABELLU COMPARATIVU.

Casă.	*Bancă.*
1. Casa presupune travalliu, accoperemênt deschis, familliă, credit, solidaritate, avere stabilĕ, realĕ, productivă de sine, locu de refugiu, locu unde ori-quare soçietar își póte assicurà, conservà și îmmulți averea.	1. Banca presupune speculațiŏ, porți încuiate, recele ferrului și metalului, avere neproductivă de sine, locu unde nu póte nimeni intrà fără a deveni tributar, locu de usură, unde averea nemiscătóre se assórbe.
2. Casa presupune tótă averea, miscătóre și nemiscătóre,	2. Banca presuppune numai bani, o parte a averii.
3. Travalliu produce avere; averea în mosie produce de sine; productele de sine nascu producte.	3. Banii împilă si umilă Travalliul, banii nu producu de sine că pămêntul și semințele; banii se îmmulțescu din averile altora.
4. Casa de credit reciprocu, daqua possede valóre de trei mii în avere nemiscătóre si în bani, emite afară numai o mie în bonuri si fiă-quăruia se offere alle salle din alle salle, fără interes.	4. *Banca* din contra, daqua possede o mie în bani, emite afară spre stórcerea societății cu interes sau usură trei mii în hârtie, afară de interesul procentelor la scompturi.

www.dacoromanica.ro

5. Casa de credit reciprocu emite hârtii sau bonuri que representă avere nemiscătore de valóre îndoită, si possedând în numerariu atâtea sume quâte representă hârtiele emise, este în stare a le schimbă pe bani la vedere si la minut din propriele salle midlóce.

6. In casa de credit, nu e lipsă nici unul la sută, pentru quŏ possede avere întreită de a hârtielor emise.

7. In casa de credit nefiind lipsă, nu este possibil fallimentul, pentru quŏ nu emite quea que nu are, ci atreia parte din queea que possede.

8. Casa de credit este întemeiată pe întreită existință; începutul ei este Adevĕrul, buna credința.

9. Scopul Casei de credit este: folóse generale fără dauna nimului.

10. Casa de credit

5. Banca din contra emite hârtii que n'au valórea de quât a hârtiei, si adesea possedĕnd în numerariu abia a treia parte din valórea representată prin hârtiile salle, se expune, în evenimente, de a nu le puté schimbă îndată pe bani, si de aqueasta încep a perde din valórea lor, 25, 50... la sută.

6. In Bancă din contra, lipsa este inherantă, pentru quŏ possede mai puçin de queea que emite.

7. In Bancă falimentul este inherant; pentru quŏ dela conceperea ei urdesce ruina; emite quât nu possede, amăgesce Societatea, si se expune că aventurieră înaintea tutulor evenimentelor.

3. Banca din contra este întemeiată pe amăgitorie, pe neadevĕr, pe fraudă, pe rea credință.

9. Scopul Bancei este daune generale în folosuri particulare.

10. Banca din contra

www.dacoromanica.ro

offere credit sau împrumută fiă-quărnia alle sălle din alle sălle, fără interes al său propriu, ci în interesul general.

11. In casa de credit averea nemiscătóre se asoçiă, se înfrăţesce cu banii, spre folos reciprocu.

12. Casa de credit prin adevĕrul de unde începe se institue ca o alăptătóre Soçietăţii spre a'i desvoltă tóte facultăţile productive, spre înălţarea Travalliului şi îmmulţirea Averii în genere.

13. Casa de credit è destinată a deveni *Palladiul* naţional, refugiul mântuirea şi înmulţirea Averii în genere.

offere credit cu usură întreită, dă unul în bani si doi în hârtii şi ia usură la trei; tóte se operă în interes particular şi în dauna generalĕ.

11. In Bancă din contra, banii se desbină din queea laltă avere şi se adună spre a dă resbel averii nemiscătóre spre a o assorbi şi ruinà.

12. Banca din contra, prin minciunea de unde începe se institue că o sugetóre a Societăţii spre a'i desecà tóte puterile, spre umilirea şi paralisarea Travalliului şi spre ruinarea sau răpîrea Averii nemiscătóre.

13. Banca pretutindeni è destinată a deveni Vampirul societăţii prin millióne de gure spre a suge tótă Averea.

Prin urmare, que este CASA nu este BANCA şi que este BANCA nu e CASA.

www.dacoromanica.ro

Spre eriggerea dar și instituirea unei assemenea case, unui assemenea edificiu în adevĕr național facem appel la patriotismul *luminat* al inimelor necorrupte și generóse cum și la toți quâți au fost și sunt victime alle Usurei, alle aquestui Mamonà corruptor și corrupt, qua cu toții să punem mâna spre mântuirea generale.

O assemenea *Casă* este de aquceași însemnare și putere cu vorba *Patrie* în adevĕratul ei sens. Patrie înseamneadă paternitate și maternitate, daqua derivă dela vorba *phatria* adicŏ *frăție;* și însemneadă iarŏși tot *frăție*, daqua derivă dela vorba *pater*, pentru quŏ unde è *pater* acolo è famillie, frăție.

Patrie nu există acolo unde uu è solidaritate frăție între locuitori, acolo unde unii sunt privelegiați și mănâncă bunurile pământului, și alții sunt desmoșteniți, și âncŏ și mai puçin acolo unde toți sunt egali înaintea sclaviei, înaintea jugului unui despot, și âncŏ și mai straniu daqua aquest despot este un idol neînsuffletit cà Aurul, ai quăruia preoți sau sbiri storcu neîncetat Soçietatea.

Jos cu *capistele* aquestui idol que se numescu *bance*, și să erigem cu toții Casa de refugiu și de mântuire.

Omul desmoștenit, și errant, Omenirea que nu avù în atâtea mii de anni unde să 'și plece capul, astădi pretutindeni aspiră la a deveni Mire a'și facce o casă, a se stabili a'și adunà într'

www.dacoromanica.ro

ênsa averea sa, resultatul sodorilor salle și alle părinților sêi, a'și conservà, appĕrà și îmmulți legalemente aqueastă avere.

In casa que noi propunem Românilor a o erigge cu toții înpreună, fiă-quare va puté aflà refugiu, accoperemênt și mântuire.

Proprietarii de averi nemiscătóre pot aflà credit gratuit pînŏ la jumĕtate din valórea averilor salle, și âncŏ și mai mari folóse cum se va vedé în partea a doa a aquestei scrieri și în a treia.

Quâți se presentă cu bani cà acționari spre a'i depunne, assicurà și îmmulți în Casă, numai aqui pot aflà credit gratuit de valóre a sumei depuse în acții fărŏ a le încetà folósele provenite din acții, (vedi partea a treia.)

Pensionarilor Statului li se póte tot d'auna offeri credit gratuit pe valórea sau suma pensiunii lor de un an, și cu termin de a se respunde suma împrumutată în doi anni.

Pensionarilor que vor avè a mărità fată sau a cumpĕrà mosie or casă, li se accordă credit gratuit pentru valórea pensiunii dela 5 pînŏ la 7 anni, și cu termin de 10 pînŏ la 14 anni.

Professorilor li se accordă credit gratuit pe onorariele sau salariul lor de sése luni, și cu termin de un an, quând vor avé a'și publicà fructul veghierilor, descoperirilor și travalliului, sau quând vor avé ângustii și nevoi, inherante cu dura lor professiŏ.

www.dacoromanica.ro

Commercianților acționari, li se offere credit gratuit pe temeiul marfei, sau averii lor, sau în lipsă pe temeiul unui gir solvabil. Commercianții în genere, la scompturile și necessitățile lor urgenți vor află în adevĕr o casă de refugiu și ajutor, iar nu o Baucă de despuire.

Sciințele, Artele, Litterele, Maestriele vor află tótă stima și respectul: susținerea que li se và offeri nu va fi de quât un omanagiu în aintea Adevĕrului.

Travalliul în genere va deveni Mirele Laborii soçul ei fedel, și amêndoi în preună vor fi recunoscuți de părinți legitimi ai Avuției, iar nu sclavii Aurului.

Aquestea se vor învederà pe larg și positiv în projectul de Statute și în partea practică a aquestei scrieri. Suntem datori a promitte cititorilor nostri demonstrațiuni și çiffre, pentru quŏ nú voim a trecce de declamatori. Tot que punem în regulă și în óre-quare șir s'a practicat și se practică la noi prin instinct natural, incoherant ânsĕ și fărŏ sciință nici consciință de queea que făcceam. Eu n'am creat elemente și principe nuoe, ci numai aflaiu aqueste elemente și principe que au existat de o dată cu România și cu lumea întrégă ast-fel cum a eșit din mâinile lui Dumnedeu, Puind ânsĕ aqueste elemente la locul lor respectiv și dupŏ ordinea cuvenită, vommu puté erigge dintr'ênsele, cà dintr'un material, o casă, în quare và încapé nu numai Societarii fondatori și Actionarii que vor

www.dacoromanica.ro

luà parte la început, ci și tótă România, Accoperamêntul ei se va întinde mai târdiu cum să pótă *umbri și protegge Europa întrégă*, mântuiindu-o de cultuî împilator al Viţellului de Aur.

Quând disserŏm quŏ facem appel la *patriotismul luminat*, ammu avut și cugetul nostru, și consciința expressiunii. — Nu e patrie unde nu e Casă, unde locuitorii nu sunt consideraţi și tractaţi cu fapta cà membrii unei aquelleiași famillie.

Avem a tractà despre vorba *Casă* în adoa parte luându-o și din puntul de vedere derivativ al originii. Și ori-que origine, nu è nici pură nici justă, de nu va emanà din sînul Naturei.

Va vedé fiă-quare în totul aquestei scrieri quŏ *folóse generali fără paguba nimului* nu a fost o expressiŏ poetică, nici de o îndemânare a unei politice prudente aruncată spre assicurerea ómenilor sau allinarea suffletelor în nisce dille cà quelle din 1848, quând fiă-quare se temea de perderea averii, a onorii și a vieţei cà în toţi timpii zaverelor de sinistră memorie, organistate de disii protectori.

Queea que am strigat la 1848 în 9 Iuniu, aqueea am ţinut și ţiiu pînŏ astădi; pentru quŏ este o convicţiŏ. Quâte am scris în 56, 59, și 61 și pînŏ astădi sunt o consequinţă a convicţiunilor melle âncŏ dela 1832. N'am fost asculat ânsĕ attunci la timp, de și mai târdiu mi s'a recunoscut dreptatea.

Astădi cu aqueastă scriere m'am determinat

www.dacoromanica.ro

a facce alt-fel: a luà pe Romàni de urechile interesului propriu, și a'i da cu nasul și cu fruntea de Adevĕr și de mântuirea proprie și generalĕ. Nu vĕ speriați cu tóte aquestea, Românilor, pentru quŏ Adevĕrul nu facce plage nici uccide. Adevĕrul lumineadă și mântuie. Quând vĕ va fi mai rĕu vĕ uredu să vĕ fiă astfel cum am dorit în tot d'auna să fiți.

Fiă moștenirea părinților vostri cu voi! (și aqueasta va să dică conservați) — Fiă fructele veghierilor voastre proprie și alle travalliului vostru cu voi! (și aqueasta va să dică înavuțitivĕ materialemente și moralemente, adicŏ progesați). Și progres nu è unde nu è libertate, și libertate nu è unde nu è independință. Conservați darŏ Averile și mai adaogeți și altele qua să puteți fi independenți. A rumpe férrele materiali este a deveni liberat; a rumpe ânsĕ férrele passiunilor, viținrilor, este a deveni liber. Libertatea este un fruct al virtuților.

www.dacoromanica.ro